

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 348/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátska kancelária Babjak s.r.o., Zvonárska 8, Košice, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 30P/140/2018 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 30P/140/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 30P/140/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré je Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v rodinnoprávnej veci s tým, že okresnému súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietáhov a jemu bude priznané finančné zadostučinenie 6 000 eur.

II.

2. Manželka sťažovateľa sa návrhom z mája 2018 proti sťažovateľovi domáha rozvodu manželstva a úpravy práv a povinností k ich maloletému synovi na čas po rozvode. O tom bolo rozhodnuté rozsudkom okresného súdu z júla 2020, proti ktorému boli podané odvolania, ktoré boli krajskému súdu predložené v septembri 2020. Krajský súd ich okresnému súdu vrátil na opravu rozsudku, ktorá bola okresným súdom vykonaná vo februári 2021, kedy boli odvolania znova predložené krajskému súdu, ktorý uznesením z januára 2022 rozsudok okresného súdu v časti o určenie výživného na čas po rozvode zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Pojednávanie uskutočnené v septembri 2022 okresný súd odročil na november 2022, no tento termín pre školenie sudkyne zrušil. Ďalšie pojednávanie nariadené na 7. december 2022 bolo odročené pre chorobu advokáta navrhovateľky a odchod sudkyne na stáž. Vec bola 2. januára 2023 pridelená novej sudkyni. Pojednávanie nariadené na 20. marec 2023 bolo zrušené na žiadosť advokáta navrhovateľky. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 17. apríla 2023 a bolo odročené na preukázanie nákladov na maloletého. Pojednávania nariadené na 7. jún, 17. júl a 27. september 2023 boli odročené na žiadosť advokáta navrhovateľky. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 8. novembra 2023 a bolo pre účely doplnenia dokazovania odročené na 31. január 2024.

4. Súbežne prebiehalo konanie o úpravu práv a povinností sťažovateľa a jeho bývalej manželky k ich maloletému synovi na čas do rozvodu a v tomto konaní okresný súd rozhodol rozsudkom z 8. novembra 2023. Výživné na čas po rozvode však okresný súd v namietanom konaní neurčil. Pojednávanie nariadené na 31. január 2024 zrušil pre práceneschopnosť sudkyne a pojednávanie nariadené na 25. marec 2024 na žiadosť advokáta navrhovateľky. Pojednávanie nariadené na 15. apríl 2024 bolo odročené pre práceneschopnosť sudkyne. Dňa 11. apríla 2024 bola vec pridelená ďalšej sudkyni a 10. júna 2024 znova inej sudkyni. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 12. augusta 2024. Pre účely doplnenia dokazovania bolo odročené na 21. august 2024, ktoré sa neuskutočnilo na žiadosť advokátky sťažovateľa a bolo odročené na 30. september 2024.

III.

5. Sťažovateľ po opise úkonov súdu zdôrazňuje, že ústavný súd nálezom z 12. apríla 2023 (IV. ÚS 47/2023) nevyhovet ústavnej sťažnosti jeho bývalej manželky na prietahy v namietanom konaní, keďže k ním významne prispela. Ďalej uvádza, že ide o skutkovo a právne nenáročnú vec a na rozdiel od bývalej manželky sám nijak neprispel k predĺženiu konania. Zdôrazňuje, že je v neistote týkajúcej sa určenia výživného, hoci na syna prispieva čiastkou 500 eur mesačne. Za každý rok trvania konania žiada priznať finančné zadost'učinenie 1 000 eur.

6. Okresný súd na výzvu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagoval predložením vyjadrenia sudkyne, ktorej je vec pridelená od júna 2024.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s prihliadnutím na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania

účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Rozvod manželstva a s ním spojené konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností patrí do bežnej agendy všeobecných súdov. Z hľadiska skutkovej zložitosti prejednávanej veci možno s prihliadnutím na konkrétne okolnosti konštatovať, že vec patrí medzi skutkovo zložitejšie, keďže ide o prípad, v ktorom účastníci konania predostreli svoje rozdielne požiadavky týkajúce sa úpravy ich práv ako rodičov k maloletému. V správaní sťažovateľa neboli zistené skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na dĺžku konania.

9. Rozhodujúci bol postup okresného súdu. Hoci okresný súd rozhodol ešte v júli 2020, vec po vykonaní všetkých úkonov krajskému súdu predložil až v marci 2021 potom, ako opravil chyby vo svojom prvom rozsudku. K ďalšiemu predĺženiu konania prispelo čiastočné zrušenie rozsudku okresného súdu z dôvodu nedostatočného zistenia skutkového stavu, ktorý bol rozhodný pre určenie výživného. Obdobie, ktoré nasledovalo po vrátení spisu krajským súdom, bolo poznamenané opakovaným zrušovaním pojednávaní bez toho, aby si okresný súd dôsledne vynútil splnenie procesných povinností navrhovateľky, skoncentroval dokazovanie a vo veci rozhodol. Postup okresného súdu nemožno vyhodnotiť tak, že by smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa v čiastkovej otázke určenia jeho vyživovacej povinnosti na čas po rozvode manželstva. Právna neistota sťažovateľa v otázke určenia výživného na čas po rozvode tak trvá od júla 2020, pričom o tejto otázke okresný súd koná už viac ako šesť rokov. To odôvodňuje záver, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľa. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovieť a okresnému súdu prikázané, aby konal bez zbytočných prietahov.

10. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, postup súdu a význam sporu pre sťažovateľa bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur s tým, že vo zvyšku nebolo jeho návrhu vyhovieť.

11. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje sumu 856,75 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu